

CPI 2025 KLJUČNE PORUKE ZA REGION

Istočna Evropa i Centralna Azija

- Istočna Evropa i Centralna Azija ostaju jedna od najslabijih svetskih regija, sa prosečnim rezultatom od samo 34 od 100 na Indeksu percepcije korupcije (CPI) Transparensi Internationala za 2025. godinu, rezultat koji je stagnirao tokom poslednje decenije. Od 2012. godine, 6 od 19 zemalja značajno se pogoršalo, a 7 se značajno poboljšalo.
- Ova izuzetno niska prosečna ocena naglašava koliko je endemska i sistemska korupcija u celom regionu. Uprkos tvrdnjama zemalja kandidata za članstvo u EU da daju prioritet antikorupcijskim reformama, umjesto toga najčešće vidimo začarani krug u kojem se slabe provjere i ravnoteže na vlasti, institucije kojima dominiraju interesi i sve veća ograničenja građanskog prostora koja ograničavaju nezavisnu kontrolu međusobno jačaju.
- Male promene rezultata ove godine ne menjaju širu sliku – širom regiona, javni sektori ostaju duboko ranjivi na zloupotrebu moći, neprimeren uticaj interesnih grupa na političke odluke i dalje postoji, kao i nekažnjivost prestupnika.
- Međutim, korupcija nije neizbežna i moguća su poboljšanja.
- Na primer, **Moldavija** (42) je jedna od retkih zemalja koja pokazuje značajnu posvećenost poboljšanju upravljanja, prelazeći sa 30 na 42 u protekloj deceniji. Uprkos intenzivnom geopolitičkom pritisku i upornom otporu ukorijenjenih interesa, vlasti nastavljaju da preduzimaju mere za jačanje antikorupcijskih institucija, unapređenje nezavisne provere sudija i sprovođenje reformi usklađenih sa EU. Izazovi u implementaciji ostaju, ali politička volja i strukturne reforme čine Moldaviju jednom za gledanje.
- Naše istraživanje i iskustvo kao globalnog pokreta koji se bori protiv korupcije pokazuju da postoji jasan plan kako držati moć odgovornom za opšte dobro. Da bi poboljšali živote ljudi, lideri i vlade u regionu treba da daju prioritet smislenim akcijama u borbi protiv korupcije i jačanju demokratije.

Zemlje kandidatkinje za članstvo u EU sa niskim brojem bodova imaju ozbiljan posao ako žele da ispune standarde EU za borbu protiv korupcije.

- Na Zapadnom Balkanu, sprovođenje antikorupcijskih mera i dalje je slabo, čak i u **Albaniji** (39) i **Crnoj Gori** (46) koje najbrže napreduju ka tome da postanu članice EU. Očekivanje ubrzanog članstva ogleda se u povećanoj pažnji obe vlade na antikorupcijske reforme. Međutim, kvalitet predloženih novih zakona koji se žure je ugrožen, jer civilno društvo ima ograničenu mogućnost da

doprinosi kroz stručne konsultacije. Jednom usvojen, malo je povjerenja da će se novi zakoni pravilno sprovoditi i sprovoditi.

- Brojni primeri da vlade Zapadnog Balkana pregovaraju o investicionim projektima visoke vrednosti iza zatvorenih vrata izazivaju ozbiljnu zabrinutost zbog korupcije i neprimerenog uticaja i stoje u oštroj suprotnosti sa standardima transparentnosti potrebnim za pridruživanje EU.

Nezavisno pravosuđe je kamen temeljac borbe protiv korupcije i pozivanja onih na vlasti na odgovornost, ali širom Zapadnog Balkana vlade nastavljaju da se mešaju u njegovu nezavisnost – često u pokušaju da održe nekažnjivost korupcije na visokom nivou.

- Na **Kosovu** (43) predložena reforma koja promovise integritet pravosuđa i tužilaštva potpuno je zaustavljena.
- U **Bosni i Hercegovini** (34) napredak i dalje ometaju neuspješni napori da se eliminiše politički uticaj na imenovanja sudija i da se efikasno reguliše nezavisnost i odgovornost sudija i tužilaca. Još jedna kritična oblast koja ostaje neobrađena – odražavajući jasan nedostatak političke volje – je sprečavanje sukoba interesa u javnoj funkciji.
- U **Crnoj Gori** (46) postoji zabrinutost zbog nepristrasnosti novoimenovanih sudija.
- U **Severnoj Makedoniji** (40) efikasnost državnog tužioca je narušena značajnim nedostatkom resursa i stalnim napadima vlade, što je rezultiralo ostavkom glavnog tužioca u decembru 2025. godine.
- U **Srbiji** (33), nakon što je Tužilaštvo za organizovani kriminal pokrenulo prve istrage o navodnim zlostavljanjima od strane članova kabineta, suočilo se sa [kampanjom blaćenja koju je vodila vlada](#), nedostatkom policijske podrške za istragu i [zvaničnim najavama da će njegoa nezavisnost biti uklonjena](#).

U međuvremenu, u **Ukrajini** (36) pritisak nevladinih organizacija, javnosti i novinara da zahtevaju odgovornost bio je ključan za pokretanje reformi upravljanja. U 2025. godini mobilizacija civilnog društva pomogla je u zaštiti jakih antikorupcijskih institucija jer su bile pod pritiskom, osiguravajući da mogu nastaviti samostalno raditi. Ukrajinska specijalizovana antikorupcijska arhitektura dodatno je povećala broj novih istraga i obezbeđuje osuđujuće presude, često u politički osetljivim slučajevima koji uključuju skandale u nabavci i odbrambenom sektoru. Međutim, potrebne su daljnje strukturne reforme kako bi se javni novac - posebno fondovi za odbranu i obnovu - zaštitili od zloupotrebe.

- Od 2018. godine, Jermenija je ostvarila važan napredak. To uključuje usvajanje nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, zakonodavni napredak i povećanje usklađenosti sa međunarodnim standardima. Međutim, potrebna je

dalja reforma u nekoliko oblasti, kao što je obezbeđivanje nezavisnosti pravosuđa, tužilaštva i antikorupcijskih tela.

Mnoge vlade potiskuju proteste i kritike umesto da slušaju zahteve građana za reformom.

- **Srbija** (33) je zabeležila dalji pad koji odražava pokušaje vladajuće stranke da dodatno učvrsti svoj stisak na vlasti [suzbijanjem narodnog neslaganja kroz policijsko nasilje i krivično gonjenje](#), zloupotrebom [javnih resursa prema kontra-protestima koje je orkestrirala vlada](#) i [kontinuiranim naporima da se zadave preostali nezavisni mediji](#). Isti nedostatak odgovornosti ogleda se u [odbijanju vlade da prihvati odgovornost](#), uprkos masovnim protestima koji ukazuju na korupciju kao razlog tragične nesreće u Novom Sadu, gde je u srušenoj nadstrešnici železničke stanice poginulo 16 ljudi.
- Na **Kosovu (43)**, odlazeća vlada pokušava da zadrži vlast i politička kriza koja je iz toga usledila, zaustavila je antikorupcijske reforme. Vladajuća stranka navodno je koristila [javna sredstva za sopstvenu nepravednu prednost na izborima](#) i eskalirala [napade na nezavisne medije i civilno društvo](#).
- **Gruzija** (50) ilustruje kako demokratsko nazadovanje direktno podstiče rizike od korupcije. Vladajuća stranka uvela je nove zakone koji [kriminalizuju legitimne aktivnosti NVO](#) i [brendiraju nezavisne glasove kao "strane agente"](#). Takođe je intenzivirala svoju kampanju protiv neslaganja kroz politički motivisana krivična gonjenja, ograničenja medija i nasilne represije nad demonstrantima i novinarima, što je ozbiljno potkopalo nezavisni nadzor. Nakon spornih izbora 2024. godine i obustave pregovora o integraciji u EU, međunarodni posmatrači sada opisuju Gruziju kao autoritarni zaokret, sa predlozima za zabranu opozicionih stranaka i produblivanje političke kontrole nad državnim službom, policijom i pravosuđem.
- U **Uzbekistanu** (31) formalne reforme se nastavljaju, ali sistemsko podmićivanje i nekažnjivost i dalje postoje. Novinari i blogeri koji izveštavaju o korupciji i dalje se suočavaju sa krivičnim gonjenjem ili uznemiravanjem, podrivajući značajan napredak. Bez zaštite građanskih aktera i nezavisnosti pravosuđa, strategije za borbu protiv korupcije rizikuju da ostanu uglavnom kozmetičke.
- **Kirgistan** (26) potiskuje sposobnost civilnog društva da progovori i zalaže se za reforme, zakonom koji nameće velika opterećenja nevladinim organizacijama.

Rusija ima uticaj izvan svojih granica, destabilizuje druge zemlje i potkopava napore u borbi protiv korupcije.

- **Rusija** ostaje pri dnu indeksa sa 22 poena. Duboko centralizovani, netransparentni sistem upravljanja u zemlji nastavlja da isprepliće državnu moć sa korupcijom. Potpuno suzbijanje nezavisnih medija, civilnog društva i političke

opozicije eliminiše sve unutrašnje provjere, omogućavajući elitnim interesima da dominiraju i neodgovornim vojnim i bezbednosnim troškovima. Ruska država je optužena za mešanje u izbore drugih zemalja širenjem dezinformacija i kupovinom glasova. To doprinosi nestabilnosti, demokratskom nazadovanju i sužavanju građanskog prostora.

VAŽNE DODATNE INFORMACIJE --->

- Reformske agende na Zapadnom Balkanu su pregovarane između EU i vlada uz minimalnu transparentnost i nedostatak mogućnosti za civilno društvo da unese svoj doprinos. To je rezultiralo obavezama koje nemaju ambicije.

Zapadna Evropa i EU

- Zapadnoevropske nacije čine devet od prvih deset zemalja u globalnom indeksu percepcije korupcije, a Danska (89) je zemlja sa najvećim brojem bodova u celini. Međutim, tokom protekle decenije naponi za borbu protiv korupcije uglavnom su zastali, a prosečni CPI rezultat u regionu pao je sa 66 na 64.
- Od 2012. godine, 13 zemalja se značajno pogoršalo, a samo 7 se značajno poboljšalo.
- U vreme kada se evropske nacije suočavaju sa velikim izazovima - od tekućeg rata u Ukrajini i geopolitičkih tenzija koje testiraju jedinstvo bloka do sve polarizovanijih društava i uspona krajnje desnice - efikasno rukovodstvo i jake, nezavisne institucije koje podržavaju standarde integriteta i služe javnom interesu potrebni su nego ikad. Ipak, prečesto vidimo neuspeh hrabrog liderstva i odgovornosti, što podstiče gubitak poverenja javnosti u vlade.
- U decembru 2025. godine EU je dogovorila svoju prvu antikorupcijsku direktivu o usklađivanju krivičnih zakona o korupciji. Ono što je trebalo da bude revolucionarni propis kojim se postavlja pristup nulte tolerancije prema korupciji razvodnile su države članice, uključujući i **Italiju (53)** koja je blokirala kriminalizaciju zloupotrebe položaja od strane javnih zvaničnika. **Pozicija Nemačke (77)** oslabila je obavezu uspostavljanja jakih i isplativih alata za sprečavanje korupcije na duži rok i ograničila prikupljanje podataka i statistika o sprovođenju korupcije od strane svake države članice. Kao posledica toga, konačnom okviru nedostaje ambicija, jasnoća i primenost.
- Moć je i dalje koncentrisana u rukama nekolicine, umesto da se vrši transparentno i odgovorno. Hitno su potrebni jači standardi kako bi se suzbio neprimjeren uticaj i netransparentan novac u evropskim demokratijama, osiguravajući građanima da vide ko finansira političke stranke i utiče na donosiocima odluka.
- Istovremeno, napadi na civilno društvo, medije i uzbunjivače, zajedno sa naporima da se oslabe antikorupcijska pravila i provjere i ravnoteže, podrivaju demokratiju otežavajući razotkrivanje zloupotrebe vlasti.

- Iako indeks ne prati transnacionalnu korupciju, važno je prepoznati da su mnoge evropske zemlje – posebno one koje služe kao finansijski centri – olakšale međunarodne tokove prljavog novca koji ostavljaju velike rupe u budžetima javne potrošnje drugih zemalja, podrivajući globalne napore u borbi protiv korupcije. Samit o nezakonitom finansiranju u Velikoj Britaniji ovog juna je kritična prilika za jačanje mera protiv prljavog novca, poboljšanje sprovođenja i povećanje prekogranične saradnje.
- Vlada u **Slovačkoj** (48) nastavlja da demontira ključne antikorupcijske zaštitne mere kao što je [zaštita uzbunjivača](#) i uvela je [mere koje značajno slabe istragu i krivično gonjenje](#) korupcije i organizovanog kriminala, posebno u slučajevima koji uključuju visoke zvaničnike. **Italija** (53) doživljava posledice slabljenja antikorupcijskih mera, uključujući dekriminalizaciju zloupotrebe položaja od strane javnih zvaničnika. U **Mađarskoj** (40), [stranka Viktora Orbana tražila je ovlašćenja da zatvori kritične nevladine organizacije i medije](#) pod izgovorom promovisanja transparentnosti u javnom životu, ali na kraju ovaj pokušaj nije uspeo.
- U međuvremenu, frustracija javnosti vladama raste, **Bugarska** (40) i Španija (55) su doživele najveće proteste u godinama kao odgovor na političke korupcijske skandale. U Bugarskoj, gde je dominacija privatnih interesa nad državnim odlučivanjem postala sve očiglednija, što se ogleda u nedavnom ukidanju agencije za borbu protiv korupcije, ljudi pozivaju na jaču akciju protiv kleptokratije.
- Korupcijski skandali koji uključuju javna sredstva, na primjer veliki slučaj poljoprivredne prevare i pranja novca u **Grčkoj** (50), i dalje su previše česti, naglašavajući potrebu za više zaštitnih mjera za ublažavanje ovog rizika.
- U **Češkoj** (59), Andrej Babiš se vratio na vlast za drugi mandat. Još jednom, komentatori i čuvari transparentnosti izrazili su [ozbiljnu zabrinutost zbog potencijalnih sukoba interesa](#) i da li se može u potpunosti distancirati od svojih opsežnih poslovnih interesa dok je u javnoj funkciji.
- Nakon nedavnih političkih korupcijskih skandala, zemlje uključujući **Veliku Britaniju** (70), **Francusku** (66) i po prvi put **Španiju** (55) uvele su nacionalne antikorupcijske planove čiji je cilj zatvaranje postojećih rupa. Obezbeđivanje ovih planova će zahtevati ambiciozne, dobro opremljene i pažljivo praćene mere.
- Baltičke države, **Estonija** (76), **Letonija** (60), **Litvanija** (65), koje su povećale svoje CPI rezultate u protekloj deceniji, nastavljaju da daju primer kroz otvorenu vladu i napore u borbi protiv korupcije. Međutim, praznine ostaju, posebno u transparentnosti lobiranja, zaštiti uzbunjivača i transparentnosti o tome ko finansira politiku.

- Korupcija nije neizbežna. Naše istraživanje i iskustvo kao globalnog pokreta koji se bori protiv korupcije pokazuju da postoji jasan plan kako držati moć odgovornom za opšte dobro. Da bi poboljšali živote ljudi, lideri i vlade u regionu treba da daju prioritet smislenim akcijama u borbi protiv korupcije i jačanju demokratije. Dok se države članice EU pripremaju za prenošenje direktive EU o borbi protiv korupcije, koja od njih zahteva da razviju strategije za borbu protiv korupcije u naredne tri godine, trebalo bi da je tretiraju kao odskočnu dasku, a ne plafon, za ambiciozne reforme i sprovođenje.